

Potencjał bioróżnorodności ogrodów przydomowych w bilansie obiegu materii organicznej

Słowo „bioróżnorodność” czyli „biodiversity”, zostało zaczerpnięte z języka angielskiego i oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią. Słowo „bioróżnorodność” jest często stosowanym określeniem dla sumy gatunków lub ekosystemów analizowanych z porównywanymi obszarów. Celem jej, wg Konwencji, jest „ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych”.

Mając na względzie to, że bioróżnorodność jest niezwykle istotna dla człowieka, jest ustanowienie Święta Różnorodności Biologicznej na dzień 22 maja, który pozwala spojrzeć na niesamowity potencjał bioróżnorodności, jaki tkwi m.in. w naszych przy-

domowych ogrodach. Kolorowe i różnorodne ogrody, to nie tylko wspaniały widok i ucztą dla oczu, ale przede wszystkim przykład bioróżnorodności gatunkowej. Niech ponownie w ogrodach zagospodzą rośliny zielarskie i kolorowe kwiaty, dbajmy o stare odmiany drzew owocowych oraz planujmy nasadzenia wybierając rośliny charakterystyczne dla krajobrazu wiejskiego. Wybór ten, niech stanie się szansą na obserwację przylatujących ptaków, kolorowych motyli oraz przede wszystkim owadów zapylających, którym nie tylko stworzymy warunki do życia, ale również dzięki ich pracy (w szczególności pszczoł) nastąpi proces zapylenia, niezbędny dla 85% roślinności występującej na Ziemi. Zamiast zimozielonych roślin iglastych warto w nasadzeniach ogrodowych wykorzystać takie rośliny jak: aster, wrzosa, lawenda, szaflwia lepka, ostróżka, rozmaryn lekarski, czarnuszka siewna, groszek

pachnący, ogórecznik lekarski czy przegorzan. Okazałe i niezwykle cenne są również rudbekie, floksy, piwonie, dalie, cynie, tubiny, goździki czy liliowce. Wśród roślin drzewiastych i krzewów powinniśmy uwzględnić rodzime gatunki drzew ozdobnych liściastych oraz wykorzystać jaśminowiec wonny, tawułę, krzewuszkę cudowną, berberys, różę, borówkę wysoką, śnieguliczki oraz głogi.

O różnorodność biologiczną w przydomowych ogrodach możemy zadbać poprzez:

- uprawę różnorodnych gatunków roślin rodzimej flory, z wyłączeniem gatunków inwazyjnych,
- wykorzystywanie i zakładanie tzw. łąk kwietnych czy pasów kwietnych z roślinami miododajnymi czy zielarskimi,
- ograniczenie stosowania substancji chemicznych,
- wprowadzenie większej ilości materii organicznej do gleby,

- zachowanie zarośli czy żywopłotów,
- ochronę stanowisk torfowych, mokradł czy oczek wodnych.

W przypadku ogrodów o znacznych rozmiarach – zachowanie istniejących szpalerów czy alei drzew.

Dzięki wymienionym powyżej działaniom zyskujemy odpowiednią strukturę i żyzność gleby zwłaszcza dzięki wykorzystaniu roślin wiążących azot. Poprzez uprawę takich roślin działamy strukturotwórczo na glebę jednocześnie wzbogacając ją w azot oraz poprawiając jej właściwości fizyczne.

Utrzymywanie w swoich ogrodach różnorodnych roślin pozwala na:

- utrzymanie dużej różnorodności mikroorganizmów glebowych (zwłaszcza dżdżownic) zapewni obieg materii organicznej,
- zapylanie upraw – korzystne dla owadów zapylających jest rów-

Generalnie do glebowej materii organicznej nie zalicza się żywych organizmów, jednak nie da się ich jednoznacznie oddzielić. Materia organiczna często określana jest mianem „odnawialnego źródła składników odżywczych” ze względu na magazynowanie składników odżywczych, które uwalniane są po rozkładzie w postaci dostępnej dla roślin.

Aby system obiegu składników odżywczych sprawnie funkcjonował, to ilość dodawania materii organicznej pochodzących z resztek pożywnych, obornika czy innych źródeł, musi być co najmniej równa szybkości jej rozkładu, trzeba też uwzględnić szybkość pobierania jej przez rośliny. Korzystna jest sytuacja, kiedy wielkość dodawania materii organicznej jest wyższa niż szybkość jej rozkładu. Wówczas następuje wzrost ilości substancji organicznej

w przydomowych ogrodach stosować nawozy pochodzenia naturalnego czy też nawozy zielone lub zastosować słomę na przyoranie na większych powierzchniach.

Warto wziąć pod uwagę także badania przeprowadzone na temat bioróżnorodności, z których wynika, że im bardziej zróżnicowany jest skład roślinny na danej powierzchni, tym większa odporność roślinności na suszę. Podobnie, im większe zróżnicowanie roślinności, tym niższa zawartość azotanów poniżej strefy korzeniowej. Biorąc pod uwagę powyższe wyniki badań, jak również korzyści wynikające z dużego zróżnicowania utrzymywanych gatunków roślin, warto poprzez swoje działania przyczynić się do wzrostu potencjału bioróżnorodności w naszych przydomowych ogrodach.

Kolumna dofinansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

niez pozostawienie w naszych ogrodach kopczyków kamieni czy nadpróchniwej kory drzewnej, które będą miejscem gniazdowania dzikich pszczoł. Warto też pokusić się i przygotować z wysuszonej, porowatej gliny i cienkich rurek, niewielkie domki dla owadów zapylających,

- biologiczną ochronę roślin – poprzez ochronę drobnych ssaków, ptaków i pożytecznych owadów, które w sposób naturalny będą przyczyniać się do ochrony roślin przed szkodnikami. Zaś dzięki stosowaniu oprysków z wyciągów z dziko rosnących ziół, przyczyniamy się do ochrony roślin przed chorobami,

Materia organiczna w glebie to nic innego jak organiczna część gleby składająca się z resztek roślinnych i zwierzęcych (w różnym stadium rozkładu), humusu glebowego (kwasów humusowych i humin) oraz organicznych produktów działalności życiowej organizmów glebowych.

w glebie. Jednak, gdy mamy do czynienia z sytuacją odwrotną, ilość materii organicznej w glebie maleje.

Niestety polskie gleby charakteryzują się dosyć niską zawartością próchnicy – materii organicznej określanej średnio na poziomie 2,2 %. Warto jednak pamiętać, że poprzez uprawę odpowiednich roślin możemy wpłynąć na zawartość materii organicznej. Spośród uprawianych roślin w plonie głównym najkorzystniej na współczynnik reprodukcji próchnicy oddziałują wieloletnie motylkowe, trawy oraz ich mieszanki. Korzystnymi właściwościami odznaczają się też rośliny jednoroczne należące do rodziny bobowatych (strączkowe). Natomiast negatywnie na ilość materii organicznej wpływają rośliny okopowe oraz zboża, gdyż odznaczają się one degradującym wpływem na zawartość cennych substancji. Jednakże roślin okopowych spulchnia i rozluźnia glebę. Aby jednak przyczynić się do podniesienia poziomu zawartości próchnicy w glebie warto na polach czy

AGNIESZKA KURCIUS
*Dział Rolnictwa Ekologicznego
i Ochrony Środowiska*

Źródło:

KONWENCJA o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz. U. z dnia 6 listopada 2002 r.)
Dz.U. 2002 Nr 184, poz. 1532
„Znaczenie materii organicznej w glebie oraz działania agrotechniczne wspomagające jej utrzymanie” Bartłomiej Kołacz
CDR O/Radom 2020
Mannion A.M., „Zmiany środowiska Ziemi – Historia środowiska przyrodniczego i kulturowego”
PWN 2001
„Środowisko” nr 7-8/2020
www.bogactwowski.pl
www.krainarawki.eu
www.wikipedia.org

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach